

Pestpreventieprotocol SBO De Tweern

versie maart 2021
door SEO werkgroep

Wat is pesten?

Meestal wordt pesten als volgt omschreven: Langdurig lichamelijk en/of geestelijk geweld door een persoon of een groep tegen een eenling die niet in staat is om zichzelf te verdedigen. Uit deze omschrijving blijkt dat pesten iets ander is dan plagen. Plagen doe je zo nu en dan, op een gelijkwaardige manier. Bij pesten is er meestal sprake van een proces dat langer duurt, en dat daarom dieper ingrijpt in het leven van een kind. Pesten komt meestal voor in een groep; dit hoeft niet alleen een schoolklas te zijn, het kan bijvoorbeeld ook plaatsvinden in een groep kinderen uit de buurt die altijd met elkaar speelt, een sportvereniging of een knutselclub. Slachtoffers van pesten zijn vaak niet in staat om zichzelf te verdedigen. Ze kunnen zich niet verweren en voelen zich daarom alleen staan. Als slachtoffer voel je je onderdrukt door anderen die meer macht hebben dan jij. Het is te begrijpen dat dit kinderen erg somber kan maken.

Op De Tweern vinden we het belangrijk dat:

- De school een vertrouwde en veilige omgeving biedt.
- Dat er zorg en respect is voor kinderen en volwassenen
- Kinderen zich veilig en gewaardeerd voelen
- Kinderen leren omgaan met zichzelf, de ander en met de wereld om hen heen.
- Een goed contact met ouders.

In ieder lokaal zijn er school- en klassenregels. Hier willen we het pestpreventie protocol aan toe voegen.

Schoolregels en afspraken:

1. Wij zorgen samen goed voor onze school
2. Wij gaan op een goede manier met elkaar om
3. We letten op ons taalgebruik
4. Problemen zijn er om op te lossen.

Deze hoofdregels worden jaarlijks met de kinderen van de groepen besproken. Vervolgens worden in de groepen samen met de kinderen nadere regels afgesproken die bij de ontwikkeling van de kinderen uit de groep passen, in de jongste groepen ondersteunt door picto's.

In alle groepen wordt elke week een uur met de methode **Leefstijl** gewerkt (methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling). De leefstijllessen sluiten goed aan bij de kerndoelen van gezond en zelfredzaam gedrag. De hoofdstukken: Ik en mijn klas (september- oktober), praten en luisteren of wat ik voel (november – december), dit ben ik of mensen die belangrijk voor mij zijn (januari - februari), samen spelen en zorgen voor jezelf (maart -april) komen in twee jaar aan bod. Daarnaast kan elke leerkracht zelf kiezen welke hoofdstukken passend bij de groep/situatie van dat moment zijn.

OVM en Zien :

Om de sociaal-emotionele ontwikkeling in kaart te brengen wordt op de Tweern ZIEN en OVM gebruikt.

Het OVM, is het ontwikkelingsvolgmodel dat hiervoor gebruikt wordt in de kleutergroepen van de Tweern en van het observatiecentrum jonge kind.

Zien wordt gebruikt in de groepen vanaf leerjaar 3 (O 3), en in heel de B bouw.

We vullen in de herfst de observatielijsten ZIEN in en stellen de zorgbehoeften vast van de kinderen. Hieruit vloeien handelingssuggesties. Bij kinderen die BT (betrokkenheid) en WB (welbevinden) laag scoren wordt in jan/febr nogmaals heel de observatielijst ZIEN ingevuld.

In de kleutergroepen wordt 4 x per schooljaar de individuele ontwikkeling van het kind ingevuld in het OVM.

Uit de vragenlijsten komen wellicht kinderen naar voren die extra zorgbehoeften hebben op het gebied van sociale vaardigheden. We geven dan SOVA-training in kleine groepen met ondersteuning van de GGD. Bij de jongste groepen kan zorg binnen de tonderwijs worden aangevraagd bij het CJG.

Rots en Water:

Het **Rots&Water** programma voor de schoolverlaters. Deze lessen worden 12 weken lang, 1 x per week gegeven. Er zijn aparte jongens/meisjesgroepen.

Het **Rots&Water programma is een weerbaarheidprogramma** waarbij het doel is: Het ontwikkelen van de fysieke en mentale weerbaarheid, die kinderen in staat stelt zich te verdedigen tegen allerlei vormen van geweld. Lichamelijk geweld, maar ook verbaal geweld, intimidatie en seksueel geweld. Het is dus ook een middel om mentale en sociale vaardigheden te ontwikkelen, zodat kinderen beter leren omgaan met conflicten en problemen.

Signalen, die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen pest situaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Kenmerken van de gepeste:

- Fysiek zwakker dan gemiddeld
- Matig zelfvertrouwen/verlegen/hangende schouders, blik naar beneden gericht
- Kwetsbaar; gauw bang/ van de kaart/gebrek aan weerbaarheid
- Teruggetrokken/weinig opvallend (vaak worden deze kinderen minder gepest dan kinderen die zich juist wel manifesteren)
- Weinig assertief
- Reageert op uitlokken van de anderen/wordt boos, huult
- ADHD/PDDNOS
- Heeft opvallende lichamelijke kenmerken
- Weinig vrienden, staat vaak alleen
- Heeft opvallend taalgebruik
- Kind gedraagt zich anders dan de groepsgenoten(relatief hoge cijfers, opvallende hobby's, kan met gym niet goed meedoen...)
- Ouders hebben bijzonder beroep/ bijzondere positie in de buurt/het dorp.
- Kind leert thuis andere waarden en normen dan de meeste andere kinderen
- Wordt thuis mishandeld en kan niet voor zichzelf opkomen.
- Andere huidskleur dan de anderen
- Angstig
- Geremd
- Relatief jong kind, is weinig populair, wordt weinig gekozen, anderen zoeken weinig contact, weinig geliefd
- Kind is juist erg geliefd bij anderen
- Presenteert zich duidelijk
- Kind was in vorige schooljaren ook weinig populair
- Schoolprestaties verslechteren
- Kind heeft wonden/blauwe plekken
- Kind heeft gescheurde kleren
- Vaker afwezig de laatste tijd
- Wil niet naar school of komt zo laat mogelijk

Kenmerken van de pestkop

- Fysiek sterker dan anderen
- Langer en groter dan anderen
- Relatief ouder dan anderen
- Maakt bewust pestplannen met anderen
- Verbaal sterker dan anderen
- Sterke neiging tot veroordelen van anderen en weinig acceptatie van anderen
  - Is/ wordt zelf gepest
  - Agressieve persoonlijkheidsstructuur
  - Zwakke zelfbeheersing
  - Positieve houding ten aanzien van geweld
  - Is stiekem
  - Heeft een antisociale basismentaliteit
  - Kan zich onvoldoende inleven in anderen
  - Moet thuis ook erg voor zichzelf opkomen
  - Ontvangt weinig liefde/aandacht binnen de thuissituatie
  - Ondervindt thuis weinig grenzen en correctie
  - Krijgt thuis ook fysieke straffen
  - Juist wel geliefd bij de meeste kinderen
  - Weinig zelfvertrouwen en angsten, soms onder de heerschappij van ouderen
  - Ouders zijn het kind zelf niet meer de baas
  - Thuis zijn er weinig regels en orde, wordt thuis weinig op gedrag aangesproken.
  - Extravert, komt uit voor zijn mening
  - Wil anderen domineren/ overheersen
  - Wil controleren, greep op de situatie houden (vanuit onzekerheid)
  - Vraagt aandacht door machogedrag, wil middelpunt zijn, is gauw jaloers
  - Heeft moeite om met stress om te gaan
  - Manipuleert anderen
  - Cognitief vaak gewone middelmaat
  - Egocentrisch, kan zich moeilijk inleven in anderen
  - Gedraagt zich stoer/uitdagend
  - Erg positieve dunk van zichzelf
  - Brutaal tegen de leerkracht

*Uit: de nieuwe gedragsorthotheek **pravoo** Lekkerkerk*

Aanpak van ruzies op De Tweern.

Om kinderen en leerkrachten handvatten te geven vinden we het belangrijk dat de aanpak van ruzies door de hele school op dezelfde manier gebeurt. Dit gebeurt in vier stappen.

STAP 1 De kinderen die ruzie hebben proberen het eerst samen op te lossen.

STAP 2 Als het niet lukt om het samen op te lossen wordt er om hulp gevraagd bij de juf of meester

STAP 3 Als iedereen rustig is en kan praten brengt de leerkracht de kinderen bij elkaar die ruzie hadden.

Aanpak van het gesprek:

- Leerkracht vertelt dat de leerlingen allebei/ allemaal hun verhaal mogen doen. Als er één vertelt luistert/luisteren de anderen. Er is er dus maar één die praat. Zo mag ieder zijn/haar verhaal doen.
- Als ieder zijn/haar verhaal heeft gedaan mag ieder een oplossing voor het probleem bedenken en vertellen.
- De oplossing die iedereen aanspreekt wordt dan gekozen.

De leerkracht begeleidt dit gesprek en stuurt waar nodig.

STAP 4 Afsluitend vat de leerkracht samen. Bij herhaling van pesterijen volgen sancties (zie bij consequenties)

Consequenties bij pesten

Als er sprake is van pesten en STAP 1 tot en met 4 leveren niet het gewenste resultaat dan neemt de leerkracht duidelijk stelling.

FASE 1:

Eén of meer pauzes binnenblijven na een gesprek met de pester. In de pauze(s) die ze binnenblijven werkt de pester aan een schrijf/tekenopdracht over het pesten. De leerkracht maakt een afspraak met de pester over gedragsveranderingen en bespreekt kort na iedere pauze hoe het gegaan is. Ook het gepeste kind wordt (apart) ernaar gevraagd. Dit doen we twee weken lang.

FASE 2:

Een (telefonisch) gesprek met de ouders als fase 1 niets opgeleverd heeft.

FASE 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, zoals schoolmaatschappelijk werk en de schoolarts van de GGD.

FASE 4:

Als bovenstaande acties op niets uitlopen kan de pester geschorst worden.

FASE 5:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om de pester in een andere groep te plaatsen

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijv. je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen; bijv. door het kind naar school te brengen of 'ik zal het de pester(s) wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester

- Praten: zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: we houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest- belonen als het kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen , de 'stop- eerst nadenken houding- of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club (door de ouder), waar het kind ervaren kan dat het contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

Adviezen aan de ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester (s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- d. Door de positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- e. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- f. Steun uw kind in het idee dat er een eind aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- a. Neem het probleem van uw kind serieus.
- b. Raak niet in paniek; elk kind loopt kans pester te worden.
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- d. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- e. Besteed extra aandacht aan uw kind.
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus

- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld, vermijd negatieve uitspraken over andere kinderen
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- f. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Digitaal pesten

Cyberpesten is een onderdeel van traditioneel pesten.

Anonieme berichten versturen via whats app, Facebook, Twitter en SMS, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken en virussen sturen. 20% van de leerlingen heeft te maken met cyberpesten.

Effecten:

De effecten van cyberpesten kunnen langduriger en wijder verspreid zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Verantwoordelijkheid van de school:

Soms gebeurt pesten buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat.

Hoe kun je cyberpesten voorkomen?

Voorop staat: helemaal voorkomen kun je het niet. Je kunt er wel voor zorgen dat leerlingen, ouders en medewerkers zoveel mogelijk op de hoogte zijn, zodat de kans dat een peestsituatie uit de hand loopt minimaal wordt.

1. Toepassen en actualiseren van het pestpreventie protocol.
2. Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten.
3. Afspreken van internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken.
4. Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken.
5. Sancties van het pestpreventie protocol consequent toepassen.
6. Ouders informeren door een ouderavond. Ouders zijn in het algemeen niet goed op de hoogte van wat hun kind op internet doet. Alleen door met de ouders samen te werken is digitaal pesten aan te pakken.
7. In de bovenbouw schoolverlatersgroepen komt een medewerker van Indigo voorlichting geven over digitaal pesten.

Aanpak van digitaal pesten

Bij digitaal pesten volgen we de stappen en fases die hiervoor beschreven zijn.